



Soutěžní právo EU

I. Základní otázky



** * disclaimer * **

Názory přednášejícího nemusí nezbytně odpovídat názorům Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže ... a názory Úřadu nemusí už vůbec odpovídat názorům přednášejícího



Co si dneska povíme ...

- o místě soutěžního práva v systému práva EU
- o teoretických základech soutěžního práva
- o otázkách jurisdikce
- o některých základních pojmech



I. Soutěžní právo obecně

- „privátní“ tržní síla (*market power*) je způsobilá narušit fungování soutěže
- podnik má významnou tržní sílu, pokud je (sám nebo s jinými) schopen ovlivnit základní parametry trhu - zvýšit ceny nad tržní úroveň (přímým zvýšením nebo vytlačáním konkurence)
 - × jednání subjektů bez takové síly, byť je „nefér“, „protisoutěžní“ a poškozující ostatní
 - nekalá soutěž (zakazuje jednání v rozporu s dobrými mravy soutěže)
 - ekonomická závislost („relativní“ síla jedné strany vůči druhé)



ad Soutěžní právo obecně

Ochrana před tržní silou narušující soutěž v důsledku

- vícestranných praktik (dohody)
- jednostranných praktik (monopolizace)
- změny struktury trhu (koncentrace)



1. Stručná historie času

- **Doba podpisu Smlouvy EHS**
 - zkušenosti se soutěžním právem jen v USA
 - evropská podpora kartelizace v meziválečném období
 - „regulatorní“ přístup k dominanci (též ESUO)
 - obava ze síly německého průmyslu



ad Stručná historie času

- **Smlouva EHS a další léta**
 - „ústavní“ charakter soutěžního práva
 - ordoliberalní „*freiburská*“ školaéta
 - ochrana svobody jednotlivce
 - supranacionální dozor
 - primárním cílem Společný trh
 - zaměření na vertikální dohody



ad Stručná historie času

- **Sedmdesátá léta**
 - první případy zneužívání dominance („zvláštní odpovědnost“ dominantanta)
 - USA: plné uplatnění „chicagské“ školy, důraz na skutečné dopady posuzovaného jednání
 - „koketování“ s kontrolou koncentrací
 - státy postupně zavádí „své“ soutěžní právo



ad Stručná historie času

- **Devadesátá léta**
 - zavedení kontroly koncentrací
 - zaměření na kartely
 - první snaha o „*effects-based approach*“



ad Stručná historie času

- **Dnešní situace**
 - decentralizace - plná odpovědnost NCA
 - „vlastní“ přínosy soutěže (*consumer welfare*)
 - prioritou (mezinárodní) kartely
 - ekonometrie (*effects-based approach*)
 - rozsáhlé zásahy do fungování trhu („závazky“)



2. Cíle soutěžního práva

Evropská komise:

náš cíl je jasný: chránit soutěž na trhu jako prostředek zvyšování spotřebitelského blahobytu a zajištění efektivní alokace zdrojů. Přístup založený na posuzování dopadů (effects-based approach) pevně založený na ekonomii zajistí, že občané budou užívat výhod konkurenceschopné, dynamické tržní ekonomiky. (N. Kroes)



ad Cíle soutěžního práva

Smluvní volnost
(e.g. RPM)



**Efektivita
Spotřebitel**

Struktura trhu
(e.g. exklusivní praktiky)

Společný trh
(e.g. vertikální vztahy)



II. Otázky jurisdikce

1. Doktrína účinku (*effects doctrine*)

- Hranice států nepředstavují hranice obchodu
- Různá místa dojednání a implementace jednání
- Podniky v některých místech aktivní (a v jiných ne)
- **Působnost má soutěžní orgán, v jehož teritoriu má protisoutěžní jednání účinky**



1. Příklad globálního kartelu

Grafitové elektrody (C-289/04 P Showa Denko)

- rozdělení globálních trhů (USA, Japonsko, Evropa ...)
- cenu v každém „regionu“ stanoví „domácí producent“; nezvyšovat produkci
- účastníci sankcionování v USA, Kanadě, EU
- námitka *ne bis in idem*



ad Globální kartely

Vyjádření ESD:

- princip *ne bis in idem* se neuplatní v případě sankcí udílených na jedné straně orgány společenství a na straně druhé orgány států, které nejsou členy EU
- orgán ukládající „druhou“ sankci nemusí přihlížet k výši sankce „první“



ad Globální kartely

Funguje to i uvnitř EU?

Příklad *Kartel PISU*

- Globální *bid rigging* kartel od 1988
 - Vyšetřován v EU (EU 15) – porušení do 11. 5. 2004
 - Vyšetřován v ČR – porušení prokázáno do 3. 3. 2004
(vyšetřováno i HU: do 3. 3. 2004; SK: do 30. 4. 2004)
- ... tedy žádný překryv jurisdikce, vztah *a la* EU – třetí stát



ad Globální kartely

Krajský soud

... delikt měl trvat až do 11. 5. 2004 (jako u Komise)

... takže se mělo jednat o variantu „uvnitř EU“

... a tedy byla (i zpětně) dána jurisdikce Komise

??? Kartel narušoval hospodářskou soutěž v ČR mnohem víc než **11 let** ... je rozumné a přijatelné jej „nechat být“ kvůli **11 dnům** „překrývání“ kompetencí???

NSS: vstup do EU „štěpí“ jeden skutek na dva

ESD: neomezená jurisdikce NCA (C-17/10 *Toshiba*)

KS: rozhodnutí ÚOHS zrušeno z procesních důvodů



2. Soutěžní právo v EU

- (1) Právo unijní (komunitární) – tzv. jednání s komunitárním prvkem (viz)
- (27) Právo národní
- Modernizace: povinnost NCA aplikovat unijní právo



Komunitární prvek

Unijní právo se vztahuje na tzv. **jednání s komunitárním prvkem**,

tj. jednání, které by mohlo znatelně ovlivnit obchod mezi členskými státy EU

- oznámení EK 2004/C - 101/07
- bez vztahu k vymezení relevantního trhu
- (HIST: cílem ochrana Společného trhu)
- kompetence vymezuje Nařízení 1/2003



ad Komunitární prvek

- Kvantitativní kritérium jen podpůrné (u dohod): 5 % tržní podíl, 40 mil. EUR obrat
- **Praktiky pokrývající více států** (eg. globální cenový kartel, dohoda o zákazu zpětného vývozu, nadnárodní dominance)
- **Praktiky pokrývající celý stát** (eg. dohoda o spolupráci, distribuční systém, dominance)
- **Praktiky pokrývající část státu** (eg. letiště)



ad Komunitární prvek

- **jednání s komunitárním prvkem**
 - EK: aplikováno právo EU
 - NCA
 - povinně aplikováno právo EU
 - paralelně možno aplikovat právo národní (podle konvergenčních kritérií)
- **jednání bez komunitárního prvku**
(v podrobnostech příště)



Konvergenční pravidla

Čl. 3 (2) Nařízení 1/2003

- Kartely – národní právo ani přísnější, ani mírnější
- Jednostranná jednání – možnost přísnější národní úpravy (e.g. tzv. ekonomická závislost)

České soutěžní právo: třeba v plném rozsahu vykládat „eurokonformně“



III. Podnik (soutěžitel)

jednotka vykonávající hospodářskou činnost, bez ohledu na její právní formu či způsob financování

ad hospodářská činnost: *jakákoliv činnost spočívající v nabízení zboží nebo služeb na určitém trhu*

hospodářskou činností není: činnost sociální povahy, na základě solidarity, nezisková (Zdravotní pojišťovny?)



ad Podnik

Koncepce jedné hospodářské jednotky (*intra enterprise doctrine*)

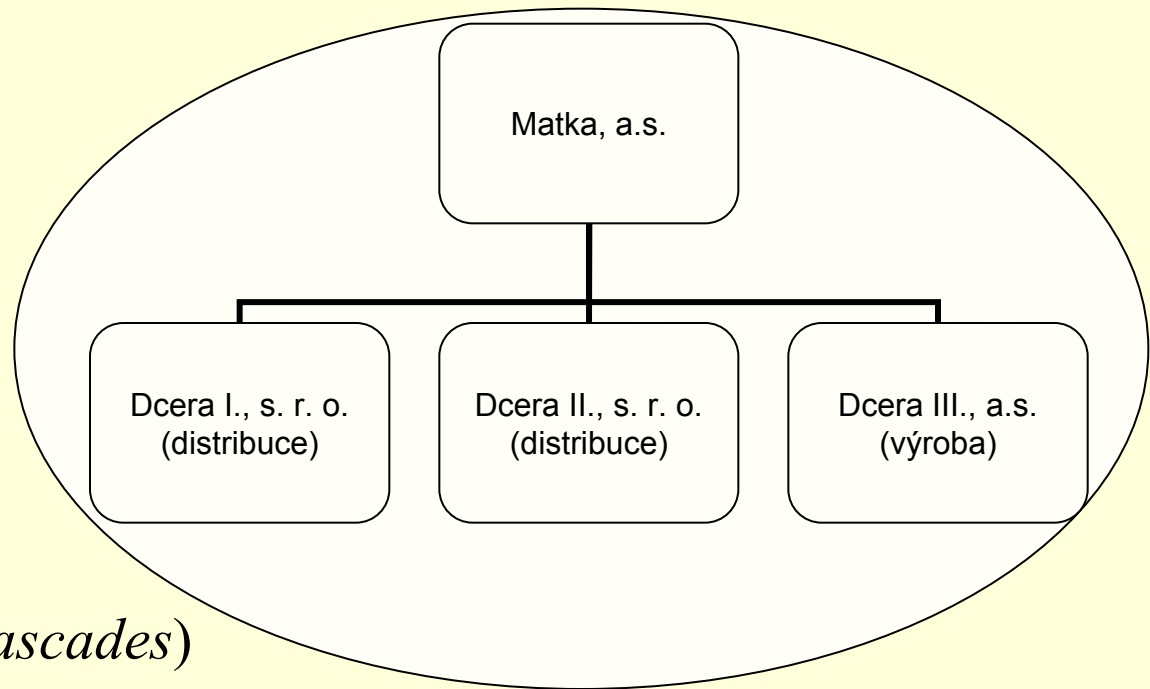
ad jednotka: *jednotná organizace osobních, hmotných i nehmotných složek, která dlouhodobě sleduje určitý ekonomický cíl, i když po právní stránce příslušná hospodářská jednotka sestává z několika osob, ať již fyzických či právnických*

jeden podnik může tvořit i více právnických osob

jednání mezi subjekty uvnitř jednotky není protisoutěžní



Taková podniková rodinka

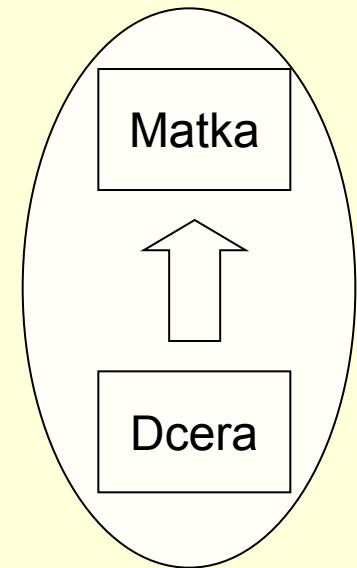


Trestáme...

- Matku? (C-279/98 P *Cascades*)
- Jednající dcery? (T-65/98 *BPB Industries*)
- Všechny?? (T-112/05 *Akzo Nobel*)



Co když se v rodině dějí věci?



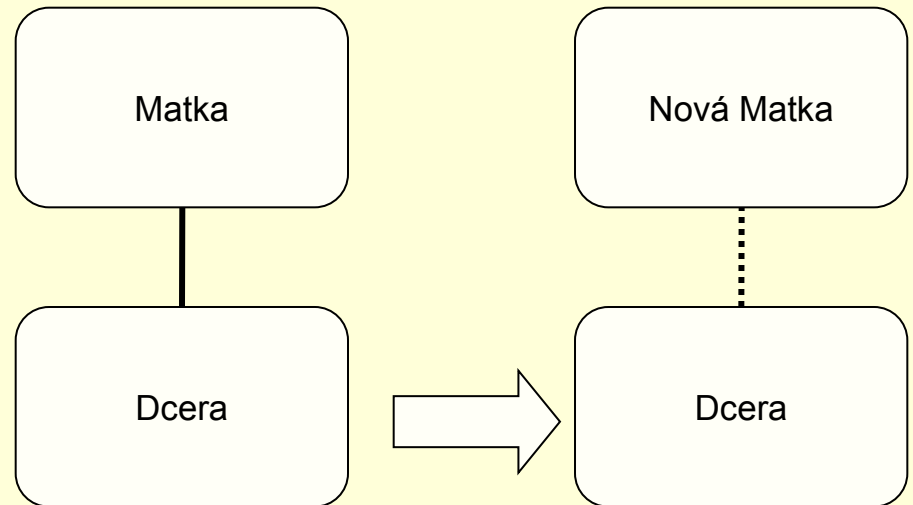
Změna „uvnitř“ – no a co?

- „nový“ nástupce (40/73 *Suiker Unie*)
- transformace (29/83 *Rheinzink*)



Co když se dcera vdá?

- Matka zůstává odpovědná (C-49/92 P *Anic*)
- Nová Matka neodpovídá (C-279/98 P *Cascades*)





A co na to česká judikatura

- **KS Brno 31 Ca 84/2004 (*Benzínový kartel*)**

došlo-li v průběhu správního řízení k zániku dvou jeho účastníků, Úřad byl oprávněn dokončit správní řízení s jejich právními nástupci (v postavení účastníků), pokud jde o deklaraci existence zakázané dohody a zákazu jejího plnění do budoucna (...); nebyl však oprávněn rozhodnout též o uložení sankce těmito nástupcům (...)



ad Benzínový kartel

- **NSS sp. zn. 8 Afs 56/2007 (*Benzínový kartel*)**
nasvědčují-li zjištěné skutečnosti tomu, že se porušitel touto právní transformací pokusil obejít zákon o ochraně hospodářské soutěže, pak přesun právní odpovědnosti na tuto – byť právně jinou – osobu se děje po právu (závěr výslovně pro změny před 1. 5. 2004)



Děkuji Vám za pozornost ...



Michal PETR
michal.petr@compet.cz
542 167 107